

REZIME PROGRAMA OBUKE

Naziv programa obuke
PROGRAM OBUKE ZA STRUČNE RADNIKE CENTRA ZA SOCIJALNI RAD U OBLASTI ZAŠTITE DECE OD ZLOSTAVLJANJA, ZANEMARIVANJA I EKSPLOATACIJE

Autor, odnosno koautor programa obuke
Lidija Milanović, psiholog, stariji savetnik za socijalnu zaštitu u NVO IDEAS

Realizator programa obuke
Lidija Milanović Nataša Zečević, psiholog, psihoterapeut, koordinator prijekata u NVO IDEAS

Kontakt osoba (telefon i e-mail)
Marko Milanović, +381 69 300 32 52, e-mail: marko.milanovic@ideje.rs

Ciljevi i zadaci programa obuke i oblast socijalne i dječje zaštite na koju se odnose
Oblast ostvarivanja ciljeva obuke: zaštita dece - zaštita od zlostavljanja i zanemarivanja
<p>Opšti cilj programa obuke je doprinos unapređivanju zaštite dece koja su žrtve zlostavljanja i zanemarivanja sticanjem osnovnih znanja o celovitom stručnom postupku zaštite u centru za socijalni rad kroz vođenje slučaja, a koji je baziran na integraciji formalno pravnih nadležnosti centra za socijalni rad, prava deteta i savremenih pristupa zlostavljanju i zanemarivanju dece i tretmanu traume zlostavljanja.</p> <p>Posebni ciljevi</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Razumevanje fenomena zanemarivanja i zlostavljanja dece u skladu sa savremenim pristupima i sagledavanje najčešćih stereotipa i predrasuda u vezi zlostavljanja i zanemarivanja 2. Sticanje relevantnih znanja o seksualnom zlostavljanju deteta, značajnih za razumevanje ponašanja seksualno zlostavljanog deteta, upoznavanje i preduzimanje odgovarajućih mera zaštite 3. Sticanje relevantnih znanja o porodičnom nasilju nad decom, značajnih za razumevanje ponašanja dece izložene porodičnom nasilju, prepoznavanje i preduzimanje odgovarajućih mera zaštite 4. Usvajanje osnovnih znanja za sprovođenje uspešne komunikacije sa zlostavljanim detetom prilagođene detetu, njegovim razvojnim kapacitetima i zasnovane na poštovanju prava deteta 5. Upoznavanje sa ulogom i nadležnostima centra za socijalni rad u otkrivanju, dokazivanju i pravnoj zaštiti deteta i sticanje relevantnih znanja za preduzimanje specifičnih postupaka u okviru pravne zaštite dece u skladu sa nadležnostima centra za socijalni rad 6. Sticanje relevantnih znanja o mogućim intervencijama u zaštiti i oporavku deteta od traume zlostavljanja u domenu socijalno zaštitne funkcije centra i njihove primene u skladu sa osnovnim principima rada sa decom izloženom zlostavljanju i zanemarivanju 7. Sticanje relevantnih znanja o specifičnim sadržajima procene u oblasti zanemarivanja i zlostavljanja dece u okviru vođenja slučaja i primeni efikasnih tehnika prikupljanja podataka tokom procene, uključujući intervju s detetom, nezlostavljajućim roditeljem i počiniocem 8. Razumevanje značaja konsultacija i koordinacije u zaštiti zlostavljanog deteta

Sadržaj programa obuke
Sadržaj programa obuke organizovan je kroz uvodni modul i osam pojedinačnih modula: Uvodni modul: <ul style="list-style-type: none"> - Osnovni pristupi u razumevanju zlostavljanja i zanemarivanja dece, - Zanemarivanje i zlostavljanje dece u kontekstu kršenja prava deteta i rodno zasnovanog nasilja - Definicije i pregled vidova zlostavljanja i zanemarivanja deteta - Sterotipi i predrasude u vezi zlostavljanja i zanemarivanja dece Modul I: Posledice zanemarivanja i zlostavljanja po decu <ul style="list-style-type: none"> - Posledice različitih vidova zlostavljanja i zanemarivanja deteta s obzirom na uzrast deteta - Zlostavljanje i zanemarivanje kao kompleksna trauma

- Reagovanje dece na traumu s obzirom na uzrast

Modul II: Seksualno zlostavljanje deteta

- Oblici i posledice seksualnog zlostavljanja po dete
- Razlikovanje seksualno zlostavljajućeg ponašanja od onog koje to nije
- Prepoznavanje istinitog i lažnog prijavljivanja seksualnog zlostavljanja

Modul III: Porodično nasilje nad decom

- Oblici i posledice porodičnog nasilja nad decom
- Prepoznavanje manipulativnog ponašanja roditelja, pogotovo u visokokonfliktnim razvodima
- Prepoznavanje otuđenja deteta od drugog roditelja
- Deca svedoci partnerskog/porodičnog nasilja

Modul IV: Komunikacija sa zlostavljanom decom

- Odluke dobre komunikacije s detetom
- Procena razvojnih karakteristika deteta značajnih za učešće deteta u komunikaciji i procenu verodostojnosti iskaza deteta
- Komunikacija, informisana suglasnost i podrška participaciji deteta u komunikaciji
- Otpor i nelagodnost u komunikaciji zlostavljanog i zanemarenog deteta

Modul V: Uloga i nadležnosti centra za socijalni rad u otkrivanju i pravnoj zaštiti deteta

- Uloge i nadležnosti centra za socijalni rad u odgovoru na zlostavljanje i zanemarivanje dece
- Pravna zaštita deteta – primena mera porodično pravne zaštite, kriterijumi i indikatori; iniciranje sudskih postupka- kada i na osnovu čega; odnos centra za socijalni rad i suda u zaštiti deteta i posebne nadležnosti centra za socijalni rad, posebno zastupnička uloga i priprema deteta za svedočenje
- Otkrivanje zlostavljanja i zanemarivanja, preventivne aktivnosti centra i stvaranje mreže za otkrivanje zlostavljanja u zajednici

Modul VI: Intervencije centra za socijalni rad u zaštiti zlostavljanog deteta-socijalno zaštitna funkcija centra

- Principi rada sa zlostavljanim detetom
- Podrška u centru za socijalni rad u oporavku deteta od traume zlostavljanja i usaglašavanje podrške i psihoterapijskog tretmana traume prema Judit Herman
- Moguće intervencije: psihološka prva pomoć, psihološke krizne intervencije, psihoedukacija, kognitivno restrukturiranje, smanjenje stresa /tehnike relaksacije, učenje prepoznavanju i kontroli emocija, učenje rešavanja konflikata i druge

Modul VII: Realizacija stručnog postupka procene u okviru vođenja slučaja u zaštiti dece od zlostavljanja i zanemarivanja

- Procena rizika i bezbednosti deteta
- Oblasti procene deteta i roditelja u vezi utvrđivanja zlostavljanja i zanemarivanja i obezbeđivanja podrške
- Intervju kao metoda procene – dijagnostički i forenzički intervju
- Intervju sa nezlostavljajućim roditeljem
- Intervju sa zlostavljačem
- Intervju a detetom žrtvom porodičnog nasilja

Modul VIII: Postupanje centra za socijalni rad u konkretnom slučaju

- Konsultacije i koordinacija
- Objedinjavanje zahteva rada sa zlostavljanom i zanemarnom decom i procesa vođenja slučaja

Kompetencije koje će program obuke razvijati

Program obuke razvija sledeće kompetencije:

- Razumevanje zlostavljanja i zanemarivanja dece u kontekstu kršenja prava deteta i traumatskog delovanja zlostavljanja i zanemarivanja
- Poznavanje/znanja o vidovima zlostavljanja i zanemarivanja, posledicama po decu, indikatorima za prepoznavanje različitih vidova zlostavljanja i zanemarivanja
- Znanja posebno značajna za podršku detetu koje je seksualno zlostavljano
- Znanja posebno značajna za razumevanje porodičnog nasilja nad decom, prepoznavanje manipulacije i otuđenja deteta, razumevanje uticaja traume izloženosti porodičnom nasilju - deca svedoci porodičnog/partnerskog nasilja
- Znanja za sprovođenje specifičnih oblasti procene dece, nezlostavljajućeg roditelja i zlostavljača
- Osnovna znanja za primenu intervju – dijagnostičkog i forenzičkog intervju, pomoćnih i drugih tehnika, intervju sa nezlostavljajućim roditeljem i sa zlostavljačem
- Osnovno poznavanje efikasnih tehnika podrške detetu u oporavku od traume u okviru socijalno-zaštitne funkcije centra za socijalni rad, uključujući psihoedukaciju, tehnike smanjenja stresa, kognitivno restrukturiranje, krizne intervencije, učenje prepoznavanju i kontroli emocija, veštinama rešavanja konflikta, podršku porodicama koje zanemaruju decu

- Razumevanje značaja konsultacija i koordinacije u zaštiti dece
- Kapacitet za pozeivanje specifičnih sadržaja zaštite dece od zlostavljanja i zanemarivanja i procesa i postupaka vođenja slučaja
- Prepoznavanje najčešćih stereotipa i predrasuda u vezi zlostavljanja i zanemarivanja dece i svesnost o značaju prepoznavanja istih kod samih stručnjaka

Ciljna grupa profesionalaca kojima je obuka namijenjena

Primarna ciljna grupa – voditelji slučaja centra za socijalni rad koji rade na zaštiti dece
Sekundarna ciljna grupa – supervizori službi za decu id rugi stručni radnici centara za socijalni rad, sdrugi stručni radnici u socijalnoj zaštiti kod pružaoca usluga i u ustanovama koje rade sa decom, stručni radnici u NVO sektoru koji rade sa zlostavljanom i zanemarenom decom i decom u riziku od zlostavljanja i zanemarivanja

Uslovi za uključivanje profesionalaca u obuku

Završen fakultet humanih nauka koji odgovara zahtevima rada u sistemu socijalne i dečje zaštite i završena obuka za vođenje slučaja. Poželjno je iskustvo od najmanje godinu dana rada sa decom u riziku od zlostavljanja i zanemarivanja i zlostavljanom i zanemarnom decom

Krajnji korisnici

Krajnji korisnici programa obuke su deca u riziku od zlostavljanja i zanemarivanja i ona koja imaju iskustvo zlostavljanja i zanemarivanja, kao i njihovi nezlostavljajući roditelji. Program obuke posebno obuhavta i decu iz osetljivih grupa, kao što su deca iz porodica sa poremećenim porodičnim odnosima, deca na smeštaju, deca Romi, povratnici, deca u pokretu, deca sa invaliditetom i druga deca koja su zbog lične i porodične situacije u povećanom riziku od zloupotrebe.

Broj učesnika u grupi (min/max)

20-26

Dužina trajanja programa obuke

Dva radna dana, 13 sati rada